

نقش سند توسعه تعاون در خروج تعاونی‌ها از رکود

وکارها می‌دانند؛ گزاره‌ای که ارتباط مستقیمی با احیای سند توسعه تعاون دارد. همچنین در این ارتباط افزایش مؤلفه‌های «میزان سفارشات جدید مشتریان» و «موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده» متأثر از افزایش تولیدات و فعالیت‌ها از دلایل مهم رونق تعاون در یک سال اخیر برآورد می‌شود.

تومان به منابع و تسهیلات بخش تعاون افزوده خواهد شد. صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری بخش تعاون در سال ۱۳۸۸ با هدف تسهیل ضمانت‌ها در کسب و کارهای خرد و کوچک راه‌اندازی شد. طبق اساننامه ۷۰ درصد از منابع این صندوق سهم شرکت‌های تعاونی و باقی آن سهم افراد حقیقی و حقوقی غیرتعاونی است که ضامن آن‌ها نزد بانک‌ها برای دریافت تسهیلات می‌شود.

صدور ۴۲ درصد ضمانت‌نامه‌های سرمایه‌گذاری

براساس اعلام صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری بخش تعاون، در راستای تسهیل ضمانت‌ها در کسب و کارهای خرد و کوچک و تسهیلات بانکی در دولت سیزدهم، ۴۲ درصد ضمانت‌نامه‌های صادره توسط این صندوق در دولت سیزدهم به بخش تعاون مربوط می‌شود. در طول عمر ۱۴ ساله صندوق فوق بیش از ۳۵ هزار میلیارد ریال تسهیلات و ضمانت‌نامه به فعالان بخش تعاون اعطا شده است.

در سال گذشته بیش از ۷۲۹ میلیارد تومان ضمانت‌نامه برای تعاونی‌ها صادر شده که از رشد ۹۷ درصدی به‌لحاظ ارزش و رشد ۷۶ درصدی به‌لحاظ تعداد پرونده برخوردار بوده است. همچنین طراحی یک بسته خدمات تخصصی ویژه تعاونی‌های صادرات‌گرا از مهم‌ترین دستاوردهای این صندوق به‌تعاون‌گران محسوب می‌شود.

تکمیل سامانه هوشمند و جامع بخش تعاونی و ایجاد بانک اطلاعاتی قابل‌اتکا، تقویت فعالیت‌های آموزشی و ترویجی، تعامل با انجمن علمی تعاون و سایر تشکل‌های مردم‌نهاد، توجه جدی به بازاریابی، بازاریابی و صادرات تعاونی‌ها، تأکید بر ارتباطات خارجی و روابط بین‌الملل و ده‌ها برنامه کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت از مهم‌ترین برنامه‌ها در راستای توسعه فراگیر و متوازن اقتصاد بخش تعاونی کشور است که تحقق آن در چارچوب «نهضت ملی تعاون» امکان‌پذیر خواهد بود.

فعالیت دارند. سهم بخش مسکن از تعاونی‌ها ۱۰ درصد، سهم بخش کشاورزی ۲۴ درصد، سهم بخش صنعت ۱۸ درصد و سهم بخش خدمات ۲۵.۵ درصد برآورد می‌شود.

تزریق ۸ هزار میلیارد تومان برای رونق تعاونی‌ها

با تقویت منابع مالی و تسهیلاتی بخش تعاون، تفاهت‌نامه ۸ هزار میلیارد تومانی بین معاونت تعاون وزارت تعاون، بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری امضا شد که مبلغ آن نسبت به سال گذشته ۱۰۶ درصد رشد را به همراه دارد. با توجه به اختصاص سهم ویژه بخش تعاون در تصویب دستورالعمل تسهیلات تبصره ۱۸ و تبصره ۲ سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، بانک‌ها و دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند حداقل ۱۰ درصد و تا سقف ۲۵ درصد منابع تسهیلاتی را به بخش تعاون اختصاص دهند. به همین منظور امسال حداقل ۱۰ هزار میلیارد تومان و حداکثر ۳۵ هزار میلیارد

تازه‌ترین بررسی‌های مربوط به اقتصاد تعاون نشان می‌دهد که این حوزه از رکود خارج شده و در یک سال اخیر، اغلب بخش‌های اقتصادی آن رونق داشته است. کارشناسان حوزه اقتصاد و تولید مهم‌ترین دلیل خروج از وضعیت رکود در این بخش را افزایش فعالیت‌ها و رونق کسب

گزارش

روزنامه نگار

بر مبنای آخرین داده‌های مربوط به بخش تعاون، تاکنون بیش از ۲۰۰ هزار تعاونی در کشور ثبت شده که از این تعداد بالغ بر ۱۰۰ هزار تعاونی در حال فعالیت هستند. دلیل تفاوت در اعداد این است که برخی تعاونی‌ها پروژه‌محور بوده و در مقطعی تشکیل می‌شوند و پس از پایان پروژه، فعالیت‌شان به پایان می‌رسد.

آمارها بیانگر این است که این شرکت‌های تعاونی با سرمایه‌گذاری ۳۳۱۰ میلیارد ریال و عضویت بیش از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر برای بیش از ۲ میلیون نفر فرصت شغلی ایجاد کرده‌اند.

بخش تعاون براساس اصول (۴۳) و (۴۴) قانون اساسی یکی از ارکان اصلی اقتصاد کشور محسوب می‌شود و باید سهم ۲۵ درصدی در اقتصاد کشور داشته باشد. این حوزه می‌تواند با مشارکت مردمی ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی را ارتقا داده و منجر به کاهش هزینه‌ها در بخش‌های مختلف و رشد شاخص‌های اقتصادی شود. بر همین پایه به دنبال تهیه، تدوین و اجرای سند توسعه بخش تعاون در اواسط سال گذشته، مدل‌های اقتصادی تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و قابلیت رقابت‌پذیری تعاونی‌ها شکل گرفت.

در پی این اقدامات ۸۰ حکم برای ۱۹ دستگاه اجرایی پیش‌بینی شده تا با تقسیم کار ملی جهت انجام اقدامات و ارائه خدماتی هم‌سو و هماهنگ در راستای توسعه بخش تعاون قدم بردارند و تعاون را از عقب‌ماندگی به‌وجودآمده در دوره‌های گذشته به سوی رشد و تعالی سوق دهند.

دستگاه‌های مختلف مکلف‌اند براساس وظایفی که برعهده آن‌ها محول شده، هر سه ماه یک‌بار به دبیرخانه شورا گزارش بدهند و نقاط قوت و ضعف بخش تعاون را سنجیده و به نحو شایسته درصدد افزایش سهم و جایگاه تعاونی‌ها در اقتصاد ملی باشند. این سند چراغ

گزارش

ایجاد بیش از ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار شغل جدید در کمتر از سه سال اخیر و ایجاد بیش از ۱۵ هزار فرصت شغلی ماهانه، در کنار تغییرات شاخص‌هایی مانند «نرخ مشارکت» و «نرخ بیکاری» بیشتر معنادار می‌شود. نرخ مشارکت در سال ۱۴۰۲ به ۴۱.۳ درصد و نرخ بیکاری به ۸.۱ درصد رسید. در دوره مذکور همچنین، نرخ مشارکت (جمعیت فعال و آماده به کار کشور) ۰.۴ درصد افزایش داشته است. بنابراین به‌رغم ورود افراد فعال بیشتر به بازار کار، کاهش چشمگیر نرخ بیکاری، سند خوبی برای این واقعیت به حساب می‌آید که دولت در ایجاد و فراهم‌سازی فرصت‌های شغلی جدید تا اندازه قابل‌قبولی موفق عمل کرده است.

براساس آمارها، در سه سال گذشته نرخ بیکاری از ۹.۲ به ۸.۱ درصد، نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله از ۲۳.۶ به ۲۱.۲ درصد، نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان از ۱۳.۷ به ۱۱.۸ درصد و اشتغال ناقص از ۱۰.۲ به ۸.۲ درصد کاهش داشته است. همه این تغییرات در حالی رخ داده که طی همین مدت، نرخ مشارکت با ۰.۴ درصد افزایش به ۴۱.۳ درصد رسیده است.

در این مدت جوانان و کارجویان، بیشتر از قبل به‌صورت فعالانه وارد بازار کار شده و به جست‌وجوی فرصت‌های شغلی پرداخته‌اند. در عین حال، شاخص‌های بیکاری و نرخ اشتغال ناقص در کشور روند کاهشی را ثبت کرده و این، یعنی دولت در خلق فرصت‌های شغلی شایسته و کامل، کارنامه موهجی به‌دست آورده و نسبتاً موفق بوده است.

دولت در برآوردن وعده «ایجاد سالی یک میلیون شغل جدید» کامیاب بوده و در سه سال گذشته به این وعده جامه عمل پوشانده است. نمودار توزیع ایجاد اشتغال در سه سال اخیر از خلق ۵۴۸ هزار و ۴۵۶ شغل در نیمه

تأمین ۲ میلیون و ۷۲۱ هزار فرصت شغلی، چکیده عملکرد دولت در حوزه اشتغال است. براساس داده‌های به‌روز سامانه ملی رصد اشتغال و آخرین خروجی شاخص‌های عرصه اشتغال کشور، از مجموع میزان مذکور، تعداد ۴۶ هزار و ۳۱۷ فرصت شغلی در بهار امسال ایجاد شد. داده‌های اشاره شده گواهی

قرض الحسنه اشتغال و مشاغل خانگی نیز با افزایش چشمگیری روبه‌رو بوده است. در سال ۱۴۰۰ میزان تسهیلات اشتغال ۶۱۰۸ و مشاغل خانگی ۱۰۲ بود. این میزان در سال ۱۴۰۱ به ترتیب ۲۷.۰ و ۲۱۰۱ هزار میلیارد ریال و در سال قبل ۵۷۰.۶ و ۲۶.۸ هزار میلیارد ریال را نشان می‌دهد.

پایداری اشتغال در سه سال اخیر

به گفته «اصغر آهنی‌ها»، نماینده کارفرمایان کشور در شورای عالی کار، یک شاخص مهم دیگر در بازار اشتغال، پایداری اشتغال ایجاد است که عملکرد دولت در این زمینه نسبتاً موفق محاسبه می‌شود.

یادداشت

اشتغال ناقص و دوری از مزایای قانون کار

کارشناس حوزه کار و اشتغال

با توجه به چالش‌های پرشمار فعالان حوزه اشتغال ناقص، این افراد به‌طور حتم مشمول بخش عمده‌ای از مزایای قانونی مرتبط با حوزه اشتغال نمی‌شوند. به عبارتی افراد شاغل در کارهای با ماهیت تعریف‌شده در قالب اشتغال ناقص به‌واسطه قرار نگرفتن این دسته از کارها در حوزه مشاغل رسمی، از همه مواهب قانون کار بهره‌ای ندارند.

مدت فعالیت کم، هفتگی و ماهانه و عدم تطابق آن با میزان ساعات موردنظر قانون کار، زمینه حضور برخی مشاغل را در قالب اشتغال ناقص فراهم کرده و طبیعتاً شاغلان این حوزه نیز در این چارچوب قرار می‌گیرند.

با توجه به موضوع «ساعات اشتغال قانونی» اساتید دانشگاهی حق التدریسی به‌خاطر اشتغال کمتر از ساعات قانونی یا پاره‌وقت در قالب فعالیت‌های اشتغال ناقص مشغول به کار هستند. این بخش از جامعه با تخصص و دانش بالا باید در همکاری با نهادهای مختلف آموزشی از جمله دانشگاه‌ها، مدارس و مراکز آموزشی آزاد به دنبال اشتغال باشند و نهایتاً موفق به پرکردن ساعات کار هفتگی نمی‌شوند. افراد فوق به دلیل نوع و ساعت اشتغال شامل مزایای قانونی کار مانند حقوق و دستمزد کامل، بیمه اجتماعی، بیمه تکمیلی درمان و دیگر مواهب کار تمام‌وقت نیستند.

برخی نهادهای و سازمان‌های دولتی و شبه‌دولتی نیز در قالب شرکت‌های پیمانکار نیروی انسانی با به کارگیری نیروی کار نیمه‌وقت در بسیاری مشاغل، به پرداخت حقوق قانونی آنان بی‌توجه بوده و گسترش اشتغال ناقص را رقم می‌زنند. انتشار دیگری نظیر برخی مربیان مهدکودک نیز شرایط اشتغال ناقص را دارند که با ارائه راهکارهایی مانند زمینه‌سازی استخدام، این چالش قابل حل است.

حتماً بخشی از خروجی داده‌های آماری مرتبط با اشتغال ناقص به حوزه فعالیت پیمانکاران نیروی انسانی مرتبط می‌شود. این شرکت‌ها بسیاری از افراد را صرفاً در کارهای مورد نیازشان به کار می‌گیرند و با این روند، بخش زیادی از شاغلان در مجموعه‌های پیمانکار نیروی انسانی امکان اشتغال کامل ندارند.

به نظر می‌رسد ضعف یا خلأ قانون در ارتباط با کارهای پاره‌وقت یا اشتغال ناقص وجود دارد. با وضع قوانین و مقررات جدید می‌توان زمینه برطرف کردن این چالش را فراهم کرد تا تثبیت اشتغال رقم بخورد. از زاویه‌ای دیگر با پذیرش فعالیت دائمی اشتغال ناقص یا کارهای پاره‌وقت در فضای کسب و کار، حداقل باید به رسمیت شناختن حقوق قانونی شاغلان این حوزه در دستور کار باشد.

همچنین زمینه گسترش اشتغال ناقص در قالب ناهماهنگی با شرکای اجتماعی حوزه کار و اشتغال، تصمیم‌سازی‌های نامرتب در این حوزه و عدم نظارت در برخی حوزه‌ها مانند فعالیت اتباع در قالب فرصت‌های شغلی، فراهم می‌شود که باید از ادامه این روند جلوگیری کرد. از سبوی دیگر حضور گسترده اتباع خارجی در بازار کار و اشتغال فرصت‌های شغلی که کارجویان کشور خودمان باید از آن بهره‌مند باشند، زمینه شکل‌گیری و تشدید اشتغال موقت و ناقص را رقم می‌زند. در قانون با صراحت کامل اشاره شده در جایی که امکان اشتغال کارجویان ایرانی وجود دارد، اشتغال دیگر اتباع الزامی ندارد. بخشی از آمار و ارقام اشتغال ناقص در بخش‌های ساختمان، کشاورزی و صنعت مرتبط با فعالیت این گروه از افراد در فرصت‌های شغلی حوزه‌های مختلف است.

با توجه به پراکندگی بسیار بالای اشتغال موقت و ناقص، تصور می‌شود که در نهایت چاره‌ای جز پذیرفتن این موضوع در بازار کار کشور نیست. در این شرایط پیشگیری از تضعیف حقوق قانونی نیروی کار در حوزه اشتغال ناقص، تدوین قوانین و مقررات تسهیل‌گر و بهبوددهنده فضای کسب و کار، حمایت از نیروی کار داخلی، اجرای کامل قوانین موجود درباره مزایای قانون کار برای شاغلان و البته ساماندهی اساسی شاغلان، بخشی از راهکارهای مواجهه با موضوع اشتغال ناقص محسوب می‌شوند.